

Llei del patrimoni: la Loapa de l'art

Els governs autònoms de Catalunya, Euskadi, les Illes Balears i Galícia s'han oposat a la llei del patrimoni, recentment aprovada, com a conseqüència de la ingerència que aquest text legislatiu realitza en terrenys competencials ja assumits per les comunitats autònomes

Sorgits de segles d'abandonament de la cultura i de saqueig de l'art, hem arribat al present amb una llei del patrimoni redactada fa més de mig segle. Una llei, promoguda pel ministre socialista Fernando de los Ríos l'any 1933, que es va demostrar ineficaç ben aviat. Ara, un altre ministre socialista de cultura, Javier Solana, n'ha proposat una altra al parlament

Domènec RGS

Solana, el pare de la llei

espanyol. I el parlament espanyol l'ha aprovada, malgrat les repetides protestes de les nacions «autonomitzades» de l'estat. És la Loapa de l'art. Una llei que envaeix el territori de les competències assumides com a exclusives en un grat d'estatuts d'autonomia de variat grau de sobirania i diversa gestió ideològica.

Les opinions d'artistes, col·leccionistes, crítics, galeristes i sectors relacionats amb el món artístic destacaven, només fer-se públic el projecte, algunes de les característiques positives de la nova llei: la reducció de l'impost d'adquisició d'obres d'un 26,6% a un 5,5%, la possibilitat de pagar a l'estat amb objectes artístics i, en definitiva, tot un conjunt de mesures destinades a promoure el col·leccionisme, la transacció comercial i el respecte a les diverses manifestacions de la cultura.

Els béns d'interès cultural

Hi havia, a més, altres motius d'elogi. Per exemple, l'I per cent dels pressupostos d'inversió que les administracions públiques hauran de dedicar a atencions culturals, la creació de la figura dels «béns d'interès cultural» i altres mecanismes de protecció del patrimoni històric, recollits, en la majoria dels casos, de les legislacions experimentades en diversos països.

Fins ací l'apartat dels possibles i reclamats beneficis culturals. I ací sorgeixen ja algunes crítiques. Per exemple, la d'aquells qui remarquen el perill d'una aplicació maldestra i desenfocada de l'obligació d'inversió pública en la compra de béns artístics. Un criteri *amiguista* i poc rigorós podria poblar el nostre entorn de mediocri-

tats o d'engendres artístics (ja se sap que els polítics no solen caracteritzar-se pel bon gust). Hi ha també la possibilitat d'un excés d'intervencionisme de l'estat.

Una possibilitat recollida en la llei de forma inequívoca. L'estat centralitza moltes de les competències de les comunitats autònomes en la matèria. Fet pel qual ha sorgit un corrent d'oposició a Catalunya, les Balears, Euskadi i Galícia.

Les protestes

Al maig de l'any passat, la Conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya ja féu públiques les discrepàncies amb el projecte de llei del patrimoni, perquè envaïa la competència legislativa de les comunitats autònomes, era excessivament reglamentista, atribuïa en exclusiva a l'estat funcions executives corresponents als governs autònoms, i feia una perillosa identificació entre «poders públics» i «estat central».

El ministre Solana es comprometé, a l'inici d'enguany, a negociar amb el conseller Rigol i la Minoria Catalana, en el Congrés dels Diputats, un acord sobre la llei. De fet, però, l'acord no es produí i, fa unes setmanes, la llei fou aprovada, amb la introducció d'algunes esmenes, però sense aconseguir de satisfer mínimament les demandes de l'oposició.

Unes demandes que havien quedat plasmades en la reunió que, el dia 31 de gener, havien mantingut, a

L'estat vol controlar les obres d'art i d'interès c

Barcelona, representants del govern basc, la Xunta de Galícia, el Consell interinsular de les Illes i la Generalitat de Catalunya. L'acta de la reunió resumia les discrepàncies amb una afirmació general: «el projecte de llei introdueix una confusió en les relacions competencials de l'estat i les comunitats autònomes, en tornar a assumir aquell tota una sèrie de facultats que ja havien

estat transferides i que, en molts casos, exercien les diferents administracions autonòmiques».

I proposaven: que la llei especificàs el propi àmbit d'aplicació, deixant clares les limitacions constitucionals (que només doten l'estat de competències en matèria de defensa del patrimoni contra l'exportació i l'espòli, i en matèria de museus, biblioteques i arxius de titularitat estatal); que l'estat no monopolitzàs la funció de canalització de la comunicació entre les comunitats autònomes; que la declaració de béns d'interès cultural no fos realitzada per reial decret, ja que és una competència traspasada a les comunitats autònomes, en el marc de les categories de protecció del patrimoni; que l'estat no assumís exclusivament l'aprovació d'expedients per al trasllat de béns immobles, ni la decisió sobre el destí dels béns exportats indegudament i que siguin recuperats, ni el dret de tanteig sobre les obres exportades...

L'absència valenciana

Excusà l'assistència a aquella reunió el director general del Patrimoni Artístic de la Generalitat valenciana, Tomàs Llorens. Tot i que la seua posició era, inicialment, bastant crítica, respecte a la llei, la seua absència pot explicar-se per motius polítics clars: el País Valencià hauria estat l'única comunitat autònoma del grup amb govern del PSOE. I, ara per ara, no pareix possible que el govern valencià deixi de «sintonitzar» amb el govern central.

La negativa a acceptar les reclamacions catalanes, gallegues i basques, i

Monestir de Sant Miquel dels Reis, patrimoni valencià

l'aprovació de la llei del patrimoni de contingut centralitzador i estatalista, han provocat l'aprovació, per part del Parlament de Catalunya, d'un recurs d'inconstitucionalitat. La batalla competencial haurà de resoldre's en el Tribunal Constitucional. Síntoma d'una actitud política que el govern de Madrid no està disposat a abandonar, malgrat la resolució en contra de la Loapa.

Ara es tracta de recuperar espais transferits a les comunitats autònomes, mitjançant lleis sectorials. A més, en opinió d'alguns analistes, es tractaria de «salvar» el Ministeri de Cultura, el qual, una vegada assumides les competències en la matèria pels governs autònoms, queda molt buit de contingut. Fins al punt que s'ha parlat de la seua transformació en una Secretaria d'Estat per a la Cultura.

El patrimoni de l'Església

Un últim aspecte important de la llei del patrimoni és el tractament dels béns de propietat eclesiàstica. En aquest sentit, la llei preveu que els béns immobles del patrimoni de l'Església

només podran ser alienats per les administracions públiques (i no per particulars). Aquesta consideració ha generat l'oposició de la Conferència Episcopal Espanyola i ha fet que la Coalició Popular i la Minoria Catalana s'hi proclamassen en contra, amb l'argument que en un estat no confessional l'Església ha de ser considerada com un ens privat.

Si tenim en compte, però, que prop del 80 per 100 del patrimoni històric artístic de l'Estat espanyol és propietat de l'Església, i considerem les condicions en què aquests béns han passat històricament a propietat eclesiàstica, en èpoques precisament «confessionals», haurem de concloure que la mesura —de caire socialista, i que considera el patrimoni un bé comú de la societat— és decidida i positiva per a la col·lectivitat.

Siga com siga, d'aquesta llei, se n'ha de seguir parlant. No és acceptable, al cap i a la fi, que siga sostreta als pobles i a les nacions d'aquest estat la possibilitat d'atendre i potenciar una política de recuperació i protecció de la pròpia riquesa cultural.

cultural